

Akademie věd ČR udělila deseti vědcům titul doktor věd

Vědecký titul doktor věd (DSc., anglicky ekvivalent Research Professor) uděluje Akademie věd od r. 2003, kdy vláda ČR schválila úpravu Stanov AV ČR obsahující též ustanovení o vědeckém titulu. Tento prestižní titul je udílen osobnostem jako výraz jejich zvláště vysoké vědecké kvalifikace prokázané vytvořením závažných, vědecky originálních prací důležitých pro rozvoj bádání v určitém vědním oboru a charakterizujících vyhraněnou vědeckou osobnost. Je udělován na základě rozhodnutí Vědecké rady AV ČR, které je podloženo výsledky náročného řízení.

Komplexní posouzení osobnosti vědce zabezpečují odborně vysoce kvalifikované komise, jejichž členy jsou specialisté z pracovišť AV ČR a vysokých škol a nejméně tři oponenti. Je zárukou vědecké kvality nabyvatele titulu, které nemůže být nahrazeno pouhým hodnocením scientometrických ukazatelů. Vědecký titul DSc. představuje v současnosti v naší republice nejvyšší vědeckou kvalifikaci v profesní kariéře vědce. Akademie věd z uvedených důvodů stále usiluje o právní zakotvení tohoto titulu v legislativě České republiky. Do června 2021 udělila 192 těchto titulů.

Ve středu 29. září 2021 převzalo z rukou předsedkyně AV ČR prof. RNDr. Evy Zažímalové, CSc., diplomy doktora věd 10 jeho

nových nositelů, z nichž 7 působí na pracovištích AV ČR, tři na vysokých školách.

Slavnostní předávání diplomů se již tradičně konalo v budově Akademie věd na Národní třídě v Praze, v Knihovně AV ČR za přítomnosti představitelů AV ČR, zástupců pracovišť, kde noví doktoři působí, členů komisí pro obhajoby a hostů.

Nositelé titulu DSc.:

- doc. RNDr. Pavel Dráber, CSc., DSc., pracovník Ústavu molekulární genetiky AV ČR, obhájil disertaci Molekulární mechanismy nukleace a organizace mikrotubulů a získal vědecký titul doktor molekulárně-biologických a lékařských věd. Doc. Dráber významnou měrou přispěl k rozvoji biomedicíny. Jeho práce se věnuje regulační úloze signálních molekul při organizaci mikrotubulů, úloze nově identifikovaných centrozomálních proteinů při nukleaci mikrotubulů, funkcím gamatubulinových izotypů a deregulaci mikrotubulinových proteinů nádorových buněk.
- doc. JUDr. Jakub Handrlica, L.L.M., Ph.D., DSc., z Právnické fakulty Univerzity Karlovy, obhájil disertaci Jaderné právo a právní futurizmus a získal titul doktor sociálních a humanitních věd.

- Mgr. Jan Horáček, dr. ěs. sc., DSc., pracovník Ústavu fyziky plazmatu AV ČR,

obhájil disertaci Odvod tepla z tokamaků a získal titul doktor fyzikálně-matematických věd.

- PhDr. Martina Klicperová, CSc., DSc., pracuje v Psychologickém ústavu AV ČR. S disertací Psychologie demokracie se stala doktorkou sociálních a humanitních věd. Patří mezi průkopníky nové vědecké disciplíny psychologie demokracie. Její práce přináší témata od sond do reflexe minulosti – zlomových bodů naší historie, přes koncept občanství v současné Evropě až po atributy demokratičnosti.

- PhDr. Vladimír Liščák, CSc., DSc., je pracovníkem Orientálního ústavu AV ČR. Svou disertací Bratr Odorik a jeho zpráva o východních krajích světa: Styky Evropy a mongolské Číny ve 13. a 14. století obhájil před komisí Obecné a české dějiny a získal titul doktor historických věd.

- doc. Mgr. Milan Pokorný, Ph.D., DSc., z Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy obhájil disertaci Steady compressible Navier-Stokes-Fourier system and related problems. Large data results a získal titul doktor fyzikálně-matematických věd. Práce se zabývá matematickým modelováním dynamiky tekutin.

- doc. Dr. Ing. Miroslav Rozložník, DSc., pracovník Matematického ústavu AV ČR, obhájil disertaci nazvanou Gram-Schmidt orthogonalization in presence of rounding errors a získal titul doktor fyzikálně-matematických věd. Ve své práci analyzuje velikost zaokrouhlovacích chyb při použití klasického Gramova-Schmidtova algoritmu –

1 Nositelé titulu doktor věd (DSc.) za rok 2021 převzali diplomy od předsedkyně Akademie věd Evy Zažímalové v Knihovně AV ČR na Národní třídě v Praze.

tento proces je jedním z algoritmů používaných v numerické matematice.

● doc. RNDr. Artur Sergyeyev, Ph.D., DSc., pracuje v Matematickém ústavu Slezské univerzity v Opavě. Disertaci *Selected Topics in Integrable Systems and Related Structures* obhájil před komisí Matematické struktury a získal titul doktor fyzikálně-matematických věd. Největším přínosem studie je nalezení rozsáhlé nové třídy integrovatelných nelineárních parciálních diferenciálních systémů se čtyřmi nezávisle proměnnými.

● doc. Ing. Hanuš Seiner, Ph.D., DSc., pracovník Ústavu termomechaniky AV ČR, obhájil disertační práci s názvem *Mechanical Properties of Advanced Metallic Materials Studied by Laser-Ultrasonic Methods* před komisí Aplikovaná a teoretická mechanika a získal titul doktor technických věd. Zabývá se výzkumem mechanických vlastností pokročilých kovových materiálů pomocí propojených laserových a ultrazvukových metod. Výsledky originální metodiky přinášejí zásadní nové poznatky o mechanických vlastnostech různorodých materiálů.

● doc. PhDr. Filip Smolík, Ph.D., DSc., je pracovníkem Psychologického ústavu AV ČR. Disertaci nazvanou *Raný vývoj jazyka: měření, rané porozumění a faktory ovlivňující vývoj* obhájil před komisí Psychologie a získal titul doktor sociálních a humanitních věd. Doc. Smolík se stal průkopníkem experimentální psycholingvistiky v České republice a jako první se začal věnovat experimentálnímu studiu kognitivních mechanismů u batolat.

Poděkování Martiny Klicperové za nově jmenované doktory věd

„Vážená paní předsedkyně, vážená Akademická a Vědecká rado, dámy a pánové, milí kolegové, vážení hosté, je mi velkou ctí, že mohu dnes promluvit za nás, kterým se dostává pocty, jako je doktorát věd. Všichni zřejmě pocítujeme kromě této pocty i pokoru a velký vděk.

Na prvním místě vděk naší Akademii, sluší se i vzpomenout Platóna a atického hrdiny Akadema/Hecadema, na jehož půdě Platón první „Academeiu“ založil.

Jsme vděční těm, kdo přispěli ke zrodu České akademie, i těm, kdo ubránili její kontinuitu. Královská česká společnost nauk, Česká akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, Česká akademie věd a umění, ČSAV, i exilová Společnost věd a umění... ta řada názvů institucí ilustruje, že zachování akademie nebylo samozřejmostí. Výhrady vůči vědě se v průběhu věků měnily: zprvu náboženské a nacionalistické předsudky, později překážky politické, byrokratické, ideologické i komerční. Jsme proto vděční nejen učencům, ale i osvíceným politikům a daňovým poplatníkům, díky kterým se tu i my dnes scházíme.

Každý z nás se v našem oboru snažíme nejen o skvělé výsledky, ale i o popularizaci, demonstrující prospěšnost našich vědeckých ústavů společnosti. Investice do vědy patří k nejvýhodnějším. I současná pandemická zkouška covidem prokazuje, jak je spektrum našeho bádání v celé své šíři i praktické – od základního výzkumu mikrobiologie a fyziologie, fyzikálních prin-

2 Martina Klicperová – nositelka titulu doktor sociálních a humanitních věd. Snímky: J. Plavec, SSČ AV ČR

cipů tvorby nanovláken, až po sociologii pandemie a psychologii resilience.

Náš vděk patří i našim školám, domovským institucím, které nám práci umožňují, jakož i knihovníkům, editorům knih a časopisů, nakladatelům – i oni jsou našimi kolegy a spolupracovníky. Spolupracovníky nejbližšími nám ovšem byli už ti, kteří v nás zájem o poznání světa probudili: rodiče, učitelé, přátelé. Denní spěch sotva dovoluje rozjímání – rekollekt. Možná teď je příležitost? Vděčně vzpomenout na naše drahé, kteří nám darovali první dětské encyklopedie, chytré hry a stavebnice. Připomenout si pocity, které provázely první samostatné cesty do knihovny, první pohledy do mikroskopu, rané chemické pokusy. Vzpomenout toho, kdo nás učil rozeznat souhvězdí a zprostředkoval nám třeba první pohled dalekohledem na prstence Saturna. Další naši bližní snaželi to, že věnujeme tolik času studiu a projektům spíše než rodině, tolerovali stohy knih, dny a noci v laboratoři a u počítače. Všem, kdo podpořovali vášeň pro vědu, patří obzvláštní dík.

Jsme také v neposlední řadě vděční nepřehlednému zástupu učenců, na jejichž ramenou nyní (newtonovsky) stojíme. A přece, pokud navazujeme a hrdě se hlásíme k velikánům, nemůžeme se vzdát obecnější spoluodpovědnosti odborné i lidské za kolegy – vědce i z jiných zemí a historických období, která symbolizují pojmy jako Tuskagee, Lysenko, Hirošima...

Kdo jsme zažili čas nesvobody, dokážeme obzvlášť ocenit nesamozřejmost svobody. Díky svobodě a také moderním technologiím patříme k prvním generacím, které dokážou konzultovat a efektivně spolupracovat napříč kontinenty.

Temno ale nemizí, jen se s věky proměňuje. Věda, když už nic jiného, musí vzdorovat tomu, aby byl náš věk nazýván věkem postfaktickým. Věda bez pravdy neává smysl. I my, psychologové (smím-li nekromně zmínit svůj obor – psychologii demokracie) žasneme nad tím, jak lidstvo, které dokáže číst genomy, studovat elementární částice i černé díry, zároveň dokáže masově podléhat absurdním hoaxům, o iracionálním a amorálním politickém

chování nemluvě. Zdálo by se, že po dobách nesvobody a čtení mezi řádky je alespoň náš národ proti lži odolný, ale mezinárodní průzkumy ukazují hořké výsledky – v soutěži s ostatními nejsme lepší, přes dědictví Husa i nápis na prezidentské standartě.

Zdá se, že současná Akademie naplnila tužbu Jana Evangelisty Purkyně po instituci, která téměř univerzálně pokrývá lidské bádání. Dovolím si citovat odstavec jeho sloz z časopisu *Živa*, už pro krásu jazyka, ostatně, slovesnost bývala součástí akademického světa – věda, slovesnost a umění bývaly vyslovovány jedním dechem. Cituji Purkyněho: „Pojem Akademie... zavírá v sobě... důležitou část lidské vědoucnosti; jest to pěstováním a rostěním věd samých o sobě. K tomu cíli zřizuje národ... značný počet zvláštních ústavů, kdež se nadanci (talenta) z celého národa vybraní a... učením náležitě připravení jednotlivým odvětvím věd a umění výhradně věnují, aby se na nejvyšší možný stupeň mistrovství či virtuozity povznegli...“

Vznikem akademie tak byla Purkyněho představa naplněna, jiné odvážné vize našich velikánů ale naplněny nejsou, nebo jen z malé části. Projekt Jana Amose Komenského *Via lucis* – Cesta světla dokonce volá po vytvoření mezinárodní akademie – kolegia světových vzdělců, kteří by přispěli ke světovému šíření osvěty a k tomu, aby každý sám mohl svobodně hledat pravdu. Jak aktuální v dnešní době! Tím spíše proto, že se nacházíme v období, které je v nejednom směru zlomové.

Jak známo, Francis Fukuyama přivítal v r. 1992 konec historie. Vlna demokratických revolucí ale nesignalizovala *The End of History*, spíše předznamenala konec jednoho věku. Před námi se ale záhy otevřel věk nový – možná dva tři naléhavé, nové paralelní věky a vlny, v nichž jsou hrozby větší než příležitosti. Jde o nové geologické, informační a politické období.

● Přestává být sporu, že jsme vkročili do nového věku – antropocénu, období, kdy lidstvo globálně ovlivňuje zemský ekosystém. I vinou vědy a naší osobní vinou.

● Ocitli jsme se také v novém informačním věku – říká se, že knižtisk zlomil hegemonii církve, masová média (rozhlás a film) otevřela cestu fašistické a komunistické totalitě, zdá se, že twitter a blogosféra předaly svět demagogickým populistům.

● Zažíváme krizi demokracie. Teprve se ukáže, zda jde jen o přirozený odliv po nedávné třetí vlně (v Huntingtonově periodizaci) či o něco ještě vážnějšího.

V každém případě tyto tři nové věky, tři nové krize, akcentují staronové dilema – angažovanosti vědy a vědců, otázky politiky vědy a scientifikace politiky.

K této slavnostní příležitosti náleží i obnovení akademické sponse. Dovoluji si tedy doufat, že se my – Purkyňovými slovy – nadanci budeme nadále zasluhovat o rozvoj vědoucnosti a rostěním věd. A jak pravil sv. Augustýn, že budeme nadále „Hledat jako ti, kdo chtějí nalézt, a nalézat jako ti, kdo chtějí hledat.“ A k tomu bych ráda dodala, že se vynasnažíme být nejen dobrými vědci, ale i občany. *Quod bonum, felix, faustum, fortunatumque sit* (Q.B.F.F.F.S.). Kéž je to k dobru, štěstí, blahu a zdaru.“

Více na www.avcr.cz